

ואם לאו, אם אין הפסק שער ביניהם, והגבחת נחשבים לנגע אחד, ומצטרפים הרי אלו מצטרפות, מפני שהקרחת לשיעור גריס, ופושים מזה לזה.

שאינם מחוברים, ואף אם היו הקרחת והגבחת נחשבים כנגע אחד? ותירץ, שהמשנה באה לחדש, שאפילו אם במקום של הנגע אין הפסק שער, אלא העומד מרובה על הפרוץ, מכל מקום אינם נחשבים כנגע אחד, כיון שהקרחת והגבחת אינם מצטרפים.

פרק אחד עשר

ואם הופיע בהם נגע כגריס, במראה ירוק
אומדמס, הריהו סטמאי סבטומא תגע עיבגדים,
וטעונים הסגר.

משנה א:

כל הבגדים שנראה בהם נגע, הרי הם
מטמאים בנגעים, חוץ מבגד של עובד
כוכבים, שאינו מטמא בנגעים⁽¹⁾, אך
שאר הבגדים מטמאים בנגעים⁽²⁾ ⁽³⁾.

הלוקח בגדים מן העובד כוכבים כאשר

נאמר בתורה [ויקרא יג מז], "והבגד כי
יהיה בו נגע צרעת, בבגד צמר או בבגד
פשתים, או בשתי או בערב לפשתים ולצמר,
או בעור או כל מלאכת עור",

נאמרו כאן שלושה מיני בגדים הראויים לקבל
טומאת נגעים,

א. בגד העשוי מצמר או מפשתן,

ב. חוטי שתי או חוטי ערב, העשויים מצמר
או מפשתן,

ג. עור או כלי העשוי מעור,

הציפורים, הרי גם נגעי בתים טעונים הבאת
ציפורים בכדי להיטהר, ואם כוונתו מחמת
הקרבתו, הרי הקרבתו אינם מעכבים את
הטהרה?

ותירץ החזון איש [א יד], שכוונת המהר"ם
היא שגזרו בנגעי גופו שמא יביא הגר תושב
קרבתו כשיטהר, וגזירה זו לא שייכת בנגעי
בתים. ועוד כתב החזון איש, שבבגדיו וביתו
אינו ניכר כל כך שהם של גר תושב, ולכן גזרו
בהם טומאה אטו של ישראל, אך לגבי נגעי
גופו ניכר שהוא גר תושב, ולא הוצרכו חכמים
לגזור בו טומאה.

והרמב"ם כתב, שהמשנה באה לרבות
בגדים של נשים עבדים וקטנים, ודייק
התוספות יום טוב, שלפי הרמב"ם בגד של גר
תושב טהור כמו בנגעי גופו, והמשנה לא
פירשה כן, משום שהמשנה סמכה על מה
שכבר כתבה כן לעיל בנגעי גופו.

3. בגד שהוא בשותפות של ישראל ועובד
כוכבים, נסתפק המקדש דוד [נ יב ד"ה אמרינן
בבגד], האם הוא טמא, וראה בצפנת פענח
[הלכות מתנות עניים ב ט].

1. המקור לזה הוא מהתורה כהנים לגבי נגעי
בתים, דילפינן מהפסוק "כי תבואו אל ארץ
אחוזתכם", שדוקא אחוזתכם מטמא בנגעים,
ואין בית של עובד כוכבים מטמא בנגעים,
וילפינן נגעי בגדים מנגעי בתים, שגם בגד של
עובד כוכבים אינו מטמא בנגעים.

2. כתב הר"ש, שהמשנה באה לרבות שגם בגד
של גר תושב מטמא בנגעים, ואפילו שלגבי
נגעי אדם גר תושב טהור כעובד כוכבים,
כמבואר לעיל [פ"ג מ"א], מכל מקום לגבי נגעי
בגדים בגד של גר תושב טמא, והטעם בזה
כתב המהר"ם לעיל [שם], שמעיקר הדין גר
תושב דינו כעובד כוכבים לכל דבריו, אלא
שחכמים גזרו על בגד של גר תושב שיהיה
טמא, כבגד של ישראל, אך על גופו לא רצו
לגזור, כיון שבנגעי הגוף אינו נטהר אלא על
ידי קרבן, וגר תושב אינו יכול להביא קרבן,
לכן לא גזרו בו כלל דין טומאה בגופו.

והבין המשנה למלך [פי"ד ה"א], שכוונת
המהר"ם היא, שאם נגזר טומאה על גופו, לא
יוכל להיטהר לעולם, ולכן לא גזרו כלל,
והקשה, שאם כוונת המהר"ם מחמת הבאת

יש בהם נגעים, הרי הבגדים האלו יראו בתחילה אל הכהן, ויטגיר אותם,

שהרי כאשר היו הבגדים ברשות העובד כוכבים, לא היו ראויים ליהיות טמאים, אלא רק משבאו לרשות הישראל, ולכן זה נחשב שהופיע בבגד נגע חדש, והבגד טעון הסגר.

דין נוסף אומר התנא:

ועורות הים – עורות של בעלי חיים שהם גדלים בים, אינם מטמאים בנגעים, שדוקא עור של בעל חי הגדל ביבשה מטמא בנגעים, אך עור של בעל חי הגדל בים, אינו מטמא בנגעים⁽⁴⁾.

אמנם, עורות הים שחיבר להן מן הגדל בארץ, אפילו חוט אפילו משיחה [מין של חוט⁽⁵⁾], והחוט הוא מדבר שהוא מקבל טומאה⁽⁶⁾, הרי גם העור טמא, כיון שהוא מחובר לדבר

חוט של משיחה, אך כאן לא שייך לפרש כן, שהרי כתוב אפילו חוט אפילו משיחה. ועיין בתוספות אנשי שם במסכת כלים [שם].

6. בתורת כהנים איתא, שאפילו אם חיבר להם חוט כל שהוא, הרי הכל טמא, ולכאורה קשה, שאם כן מדוע כתבה המשנה "דבר שהוא מקבל טומאה", הרי חוט כל שהוא אינו מקבל טומאה, עד שיהא בו כשיעור? וביאר הרא"ש, ש"דבר שהוא מקבל טומאה" היינו, שדוקא אם החיבור היה בשתי תכיפות, שלגבי טומאה זה נחשב לחיבור, [שאם נגעה טומאה באחד נטמא השני], גם כאן זה נחשב חיבור והכל טמא, ולאפוקי כשלא חיבר בשתי תכיפות שאינו טמא. וכן ביארו האחרונים בדעת הרמב"ם. וראה בחזון איש [כלים כג יא] מה שכתב בזה.

הגר"א ביאר, שהמשנה באה לומר, שאפילו אם החוט אינו מקבל טומאת נגעים, אלא טומאה אחרת, גם כן מצטרף החוט לעור הים, והכל טמא בטומאת נגעים.

אך התפארת ישראל [בועז ז] והחזון איש דייקו מהרמב"ם, שדוקא אם ראוי החוט לקבל טומאת נגעים, הכל טמא, ולא מספיק מה שהוא ראוי לשאר טומאות.

המהר"ם כתב בשם הר"י מסימפונט^ט,

4. המקור לזה מבואר בתורת כהנים, שלמדים עור מבגד, כמו שבגד גדל בארץ, אף עור דוקא הגדל בארץ טמא, וביאר הרמב"ם בפירוש המשנה, שגם צמר של בעל חי נחשב לדבר הגדל בארץ, כיון שבעלי חיים ניזונים מעשבים שגדלים בארץ. וראה בתפארת ישראל [כלים פי"ז מי"ג] שהקשה על זה, שגם דגים ניזונים מעשבים, ומדוע אינם מטמאים? ולכן כתב, שבעלי חיים דרים בארץ, ולכן הם נחשבים לדבר הגדל בארץ, מה שאין כן דגים שהם דרים בים.

וברמב"ם בהלכות כלים [פ"א ה"ג] כתב, שהאורג בגד מצמר הגדל בים אינו מקבל טומאה, והקשה המשנה אחרונה, אם כן, מנין שצמר הכתוב בתורה היינו צמר הגדל בארץ, הרי יש צמר שגדל בים, ואולי גם זה בכלל צמר? ותירץ, שלמדים צמר מפשתן, כמו שפשתן גדל רק בארץ, כך צמר טמא דוקא אם הוא גדל בארץ, ושוב למדים עור מבגד, מה בגד דוקא אם הוא גדל בארץ הרי הוא טמא, אף עור כן.

5. הרמב"ם בפירוש המשנה [כלים פי"ז מי"ג] פירש, ששיחה היינו השפה שיוציא החייט בעת גזירת הבגד, וראה בהערות במהדורת קפאח שם. וברש"י במסכת סוכה [לו ב] פירש

שראוי לטמא בנגעים, ודוקא כאשר עור הים קיים בפני עצמו, אינו מטמא בנגעים⁽⁷⁾.

ואפילו אם בחוט בפני עצמו אין שיעור שראוי לקבל טומאת נגעים, ועור הים בפני עצמו הרי אינו ראוי לקבל טומאת

שהמשנה באה לומר, שדוקא החוט נטמא בטומאת נגעים, אבל עור הים נשאר טהור. ועוד כתב המהר"ם, שהמשנה באה לומר, שדוקא אם יש בחוט שיעור הראוי לטומאת נגעים, הרי הוא טמא, והחידוש של המשנה הוא, שהחוט לא בטל לעור הים, אפילו שהוא המיעוט, כיון שאינם מעורבים יחד. וכבר הקשה על זה הרש"ש, שבתורת כהנים מפורש שאפילו כל שהוא טמא?

וכתב המשנה למלך [כלים שם], שלא יתכן ליישב את דברי המהר"ם עם דברי הר"י מסימפונ"ט יחד, שאם נאמר שיש בחוט כשיעור הראוי לטומאה, וגם נאמר שדוקא החוט טמא, מה באה המשנה לחדש, ואם החידוש הוא שהחוט לא בטל לעור הים, עדיין קשה, שבתורת כהנים כתוב, "ובלבד שיחברנו לו כדרך חיבורו לטומאה", והרי לפי דברי המהר"ם, אם אינם מחוברים כל שכן שהחוט טמא, והחידוש הוא שאפילו שהם מחוברים מכל מקום החוט טמא, ומה שייך לומר "ובלבד"?

אלא מוכח שהם חולקים, שלפי דעת הר"י מסימפונ"ט שרק החוט טמא, מדובר שאין בחוט לבד שיעור, והחידוש הוא שיעור הים מצטרף להשלים את השיעור, [והטעם שיעור הים מצטרף להשלים את השיעור אף שהוא עצמו טהור, ביאר הקובץ הערות [עג ח], ששיעור שלש על שלש בבגד, אינו שיעור בקבלת הטומאה, אלא שיעור בחשיבות הבגד, ולכן גם עור הים שאינו מקבל טומאה, מכל מקום הוא יכול להשלים את השיעור לחוט, כיון שבסך הכל יש כאן בגד של שלש על שלש, אכן ראה בכתבי הגר"ח שהוכיח שזה

שיעור בטומאה]. ולפי המהר"ם שצריך שיעור בחוט, גם עור הים טמא, ולכן צריך שיהיו מחוברים לגמרי כדי שיצטרפו.

ועוד כתב המשנה למלך, שבאמת אינם חולקים, ומה שמבואר בתורת כהנים שדוקא אם הם מחוברים הם טמאים, היינו, שאם נגעה הטומאה בעור הים נטמא החוט, וזה דוקא באופן שהם מחוברים, והקשה על זה המקדש דוד, שזה שייך לומר רק לגבי שאר טומאות, אך לגבי נגעים הנידון כשיש נגע בחוט או בעור, ומה שייך לומר כן, וראה שם שתירץ באופן אחר.

ובמשנה למלך [שם] נסתפק, באופן שעירב עור ים עם דבר המקבל טומאה, וטרפן זה בזה, האם זה יהיה תלוי מה הרוב, וכמו שמבואר לקמן [משנה ב], או שכיון שגם לאחר שטרפן הם ניכרים, אינם בטלים ברוב. וכתב המשנה אחרונה במסכת כלים, שהספק הוא רק לפי המהר"ם, שרק הדבר המקבל טומאה נטמא, אך לפי כל הראשונים שגם העור טמא, מה שייך להסתפק האם המעוט בטל ברוב, הרי שניהם ראויים לטומאה.

7. בתורת כהנים למדים מהפסוק "או בעור" שאם חיבר דבר המקבל טומאה, הכל טמא, וראה בתוספות יום טוב שביאר איך הלימוד. ובראב"ד בפירושו לתורת כהנים [פרשתא ה ט] הקשה, מדוע לגבי צמר גמלים וקנבוס לא מרבים, שאם חיבר להם חוט מצמר רחלים ומפשתן שהכל טמא, הרי גם לגבי פשתן נאמר "או בבגד פשתים"? ותירץ, שבתורת כהנים מבואר, שסתם צמר הוא צמר רחלים, וצמר גמלים אינו בכלל צמר, ולכן לא מסתבר לומר

נגעים, מכל מקום, כאשר הם מחוברים, הרי שניהם מקבלים טומאת נגעים⁽⁸⁾.

בנגעים, שטרפן זה בזה ועשה מהם בגד, ונראה בו נגע,

משנה ב:

נאמר בתורה "בבגד צמר", וביארו בתורת כהנים, שסתם צמר הוא צמר רחלים, אך שאר מיני צמר אינם מטמאים.

אם רוב הבגד מן הגמלים, אינן מיטמאין בנגעים, שהרי זה נחשב לבגד העשוי מצמר גמלים שאינו מטמא בנגעים.

צמר גמלים שהוא מין שאינו מטמא בנגעים, וצמר רחלים שהוא מין המטמא

ואם רוב הבגד מן הרחלים, מיטמאין בנגעים⁽⁹⁾, שהרי זה נחשב לבגד העשוי מצמר רחלים, שהוא מטמא בנגעים, משום שדין הבגד נקבע לפי רובו⁽¹⁰⁾.

שם יחבר חוט מצמר רחלים שהכל יהיה טמא, אך עור הים, הוא גם כן בכלל סתם עור, ורק שיש לימוד שדוקא עור מהיבשה טמא, ולכן בכל אופן שאפשר לצמצם את הלימוד, ולומר שגם עור הים טמא, אומרים כן. וראה עוד בראב"ד פרשת שמיני [פרשתא ו ה"י] שהאריך בזה.

נגע בחוט הרי הוא טמא, הרי ברמב"ם מבואר, שגם אם החוט הוא כל שהוא, הרי הוא טמא, ואם אין בחוט שיעור שלש על שלש, על כרחיך שהנגע היה בעור הים, ובכל זאת הכל טמא, ומדוע לגבי נגע טומאה דוקא אם נגעה הטומאה בחוט הוא טמא?

8. כתב הרמב"ם בפירושו המשנה "כאשר נגעה טומאה בזה הדבר הגדל בארץ, הנה זה העור יטמא", ודייק המשנה למלך [כלים שם]. שדוקא אם נגעה הטומאה בדבר הראוי לקבל טומאה, נטמא גם העור, אך אם נגעה הטומאה בעור, הכל טהור. אך כתב, שהרמב"ם בהלכות לא חילק בזה, ומשמע שבכל אופן הכל טמא. וכתב, שמסתבר שאין חילוק בזה, שהרי גם העור וגם החוט אינם ראויים לטומאה, העור מצד שהוא של ים והחוט מצד שאין בו שיעור, ואם כן מה החילוק היכן נגעה הטומאה.

9. כתב החזון איש [א טו], שאפילו אם אין בצמר רחלים לחוד שיעור שלש על שלש, מכל מקום, הצמר גמלים מצטרף לצמר רחלים להשלים את השיעור, כיון שלכל הבגד יש שם של צמר רחלים.

ובאמת, מסברא יש מקום לחלק בזה, שהרי לאחר שהעור מצטרף לחוט, כבר יש שיעור בחוט, [וכמו שכתבנו לעיל בשם הקובץ הערות], ושוב הוא ראוי לטומאה, מה שאין כן לגבי העור שאינו ראוי כלל לטומאה.

10. כעין משנה זו יש גם משנה לגבי כלאים [כלאים פ"ט מ"א], שאם עירב צמר גמלים בצמר רחלים ועשה מהם בגד, אם הרוב מהרחלים הבגד אסור בפשתן, ואם הרוב מהגמלים הבגד מותר בפשתן, מחצה למחצה אסור. ושם הביא הר"ש מהתוספתא, שזה דוקא אם ערב את צמר הגמלים בצמר הרחלים כשהם צמר, כלומר, לפני הטויה, אך אם ערב אותם כשהם חוטים, אפילו אם כל הבגד מצמר גמלים, וערב חוט אחד של צמר רחלים, הרי כל הבגד נאסר בפשתן.

אך צריך עיון איך אפשר לומר שדוקא אם

והביאור בזה, כתבו החזון איש [א טו],

הקהילות יעקב [נדרים סימן לד], והאבי עזרי [כלאים י ו], שהטעם שהולכים אחר הרוב בכלאים, זה לא מצד ביטול ברוב, שהרי כתב הר"ן [נדרים נב א] שבהיתר שהתערב עם היתר לא אומרים ביטול ברוב, ועוד, שבגמרא במסכת בכורות [כג א] מבואר, שאם התערב דבר שמטמא במשא עם דבר שאינו מטמא, ונשא את הכל יחד, הרי הוא טמא משום ש"טומאה כמאן דאיתא דמי", שכיון שודאי יש כאן את הדבר המטמא במשא ונשא אותו, הרי הוא נטמא, ולא מועיל על זה ביטול, וגם כאן, כיון שודאי יש בתוך הבגד חוט של צמר, והחוט אוסר את כל הבגד, לא מועיל על זה ביטול ברוב,

אלא הטעם שאם עירב צמר רחלים בצמר גמלים ועשה מהם חוט, הצמר רחלים שבחוט בטל ברוב, זה משום שכל החוט מקבל שם של צמר גמלים, והשם של הדבר נקבע לפי הרוב, וכשהכניס את החוט הזה לבגד, [שהאיסור כלאים הוא דוקא בשוע טווי ונוז, ואם כן, החוט הוא האוסר], הרי יש כאן חוט של צמר גמלים, אבל אם הכניס חוט של צמר רחלים לבגד העשוי מצמר גמלים, הרי החוט הזה אוסר את כל הבגד, ואינו בטל ברוב.

וכן לגבי נגעים כתב הרא"ש במשנתנו, שהצמר רחלים בטל ברוב דוקא אם עירב אותם בעוד שהם צמר, אך אם עירב חוטי צמר רחלים בחוטי צמר גמלים, אינם בטלים ברוב, ובכל אופן הבגד טמא, וביאר החזון איש [א טז], שגם לגבי נגעים החוטים בפני עצמם ראויים לטומאה, שהרי גם שתי וערב מקבלים טומאת נגעים, ולכן אם עירב אותם בעוד שהם צמר, הרי דין החוט נקבע לפי הרוב, שהרי הצמר לחוד קודם שנעשה לחוט, אינו ראוי לטומאה, ולכן צריך לדון את הדין של החוט, ודין החוט נקבע לפי הרוב, אך אם עירב

אותם כשהם חוטים, כל חוט ראוי לטומאה ואינו בטל ברוב, ולא שייך לומר שהדין של הבגד נקבע לפי הרוב, כיון שמכל מקום יש כאן חוט שהוא ראוי לטומאה בפני עצמו, ואין צריך לדון עליו בתור חלק מהבגד, ולכן הוא טמא.

אך הקשה על זה החזון איש, שהרי שתי וערב מטמאים רק כשהם חוטים, אך משעשה מהם בגד, הרי הם מטמאים רק מדין בגד, ואם כן, גם אם עירב אותם כשהם חוטים, צריך לדון את החוטים כחלק מהבגד? וראה בכתבי הגר"ח שנקט, שכל בגד ראוי הוא להטמא גם מדין שתי, ולפי זה מיושבים דברי הרא"ש.

ועוד הקשה החזון איש, מדוע כתב הרא"ש שאם אינם בטלים ברוב, הרי הבגד טמא, הרי גם הצמר גמלים אינו בטל, ואם כן, אין כאן כגריס על הצמר רחלים, כיון שהצמר גמלים מפסיק את הגריס? וראה עוד במשנה אחרונה מה שהקשה על הרא"ש, ובאבי עזרי [שם] מה שתירץ בזה.

ולפי הביאור של האחרונים, שהדין ביטול ברוב במשנתנו, הוא משום שהדין נקבע לפי הרוב, ולא משום ביטול של תערובת, כתב החזון איש, שאפילו אם המיעוט ניכר הוא בטל, שהרי מכל מקום, הדין נקבע לפי הרוב. אכן המשנה למלך [כלים שם] כתב שאם הם ניכרים אינם בטלים, וכן נקט המשנה אחרונה לדבר פשוט, וזה שלא כדברי האחרונים הללו. ובמהר"ם משמע שלא כדברי הרא"ש, שהרי כתב [מ"א], שאם חיבר חוט של דבר המקבל טומאה לעור הים, החוט טמא, והחידוש הוא שאינו בטל, כיון שלא עירב אותם יחד, ולפי דעת הרא"ש שאם עירב חוטים אינם בטלים, למה הוצרך המהר"ם לומר שאינם בטלים משום שלא עירב אותם, הרי גם אם עירב אותם אינם בטלים.

ואם הוא **מחצה למחצה**, חצי מהבגד מצמר רחלים וחצי מהבגד מצמר גמלים, הרי הם **מיטמאין בנגעים**, משום שצמר הרחלים אינו בטל, [שהרי אין רוב בצמר הגמלים], ולכן הבגד טמא⁽¹¹⁾.

וכן דין **הפשתן והקנבוס** [מין שדומה לפשתן, אך אינו מטמא בנגעים], **שטרפן זה בזה**, ועשה מהם בגד ונראה בו נגע, שאם הרוב מהפשתן, הרי הוא טמא, אם הרוב מהקנבוס, הרי הוא טהור, ואם הוא מחצה למחצה, הרי הוא טמא.

11. ובתוספתא רבי שמעון חולק שמחצה למחצה טהור, משום שספק נגעים להקל. ויש לעיין מה הטעם של חכמים שלא סוברים כן, הרי ספק נגעים בכל מקום להקל? ועוד הקשה **התפארת ישראל**, כיון שאין כאן ביטול ברוב, הרי גם צמר הגמלים אינו בטל, ואם כן הרי הוא מפסיק את הנגע, שהרי חצי מהנגע הופיע בצמר הגמלים, ואם כן, אין כאן כגריס מרובע על צמר הרחלים?

ותירץ התפארת ישראל, שחכמים סוברים, שגם הצמר גמלים מקבל טומאת נגעים, כמו ששנינו לעיל [מ"א], שאם חיבר חוט מדבר המקבל טומאה לעור הים, הכל מקבל טומאה, אלא שאם רוב הבגד מצמר גמלים, הרי גם הצמר רחלים אינו ראוי לקבל טומאה שהרי הוא בטל ברוב, ורק במחצה למחצה ששניהם לא בטלים, שניהם טמאים. אך הראב"ד בפירושו לתורת כהנים [הובא לעיל הערה 7] כתב, שהדין שאם חיבר חוט מדבר המקבל טומאה הכל טמא, נאמר רק לגבי עור הים ולא לגבי צמר גמלים, וכן כתב התפארת ישראל לקמן מ"ז [בועז אות ז], ואם כן שוב קשה למה צמר הגמלים לא מפסיק את הגריס?

וצריך לפרש, לפי מה שביארו האחרונים, שהביטול ברוב במשנה הוא מהדין, שהשם של הדבר נקבע לפי הרוב, ולפי זה במחצה למחצה, כל הבגד מקבל את השם של שניהם, שהרי דנים את כל הבגד כדבר אחד, ויש סיבה לכל הבגד להחשב גם צמר גמלים וגם צמר רחלים, וכיון שלכל הבגד יש גם שם של צמר

רחלים, הרי כולו מקבל טומאה.

והטעם שרבי שמעון מטהר, ביאר **האור שמח**, שרבי שמעון סובר שאי אפשר לצמצם, ולכן יש ספק האם הרוב הוא מהצמר גמלים או שהרוב הוא מהצמר רחלים, וכיון שיש צד שהרוב הוא מצמר גמלים, הרי ספק נגעים להקל ולכן הוא טהור. וראה עוד **בקהילות יעקב** [נדרים סוף סימן לד].

הקשה **המשנה אחרונה**, מדוע רבי שמעון מטהר, הרי כיון ששניהם לא בטלים, צמר הגמלים יעביר טומאה לצמר הרחלים מדין "יד", ובמסכת חולין [קכח ב] מבואר שגם בטומאת נגעים יש דין יד? ותירץ, שכיון שהנגע נמצא על היד, אין כאן טומאה כלל, שדין יד שייך רק אם נגע שרץ ביד, שהיד מעביר טומאה לאוכל או לכלי, אך כאן אין בכלל שרץ שהרי היד אינו מקום שמקבל טומאה.

ולכאורה יש לדון בדבריו, שאם הביאור בדין "יד" הוא, שהיד מעביר את הטומאה לאוכל, הרי כאן זה לא שייך, כיון שאין טומאה כלל, אך אם נאמר שבדין "יד" התחדש, שהיד נחשב חלק מהדבר והוא עצמו נטמא, אפילו שאינו ראוי לטומאה, כיון שהוא מקבל את הדין של האוכל או הכלי, אם כן, גם יהיה ראוי היד לקבל טומאת נגעים? [ראה בחקירה זו בספר "חברותא" למסכת עוקצין סימן א].

ולפי מה שכתב האור שמח, שהטעם שרבי שמעון מטהר הוא משום שאי אפשר לצמצם,

משנה ג:

אומרת המשנה:

נאמר בתורה "בבגד צמר או בבגד פשתים", ודרשינן בתורת כהנים, מה פשתן לבנה, [שזהו בדרך כלל מראה הפשתן]. כך הצמר מטמא דוקא כשהוא במראה לבן מתחילת ברייתו, אך צמר שנולד במראה אחר אינו מטמא.

ועוד דרשינן, מה פשתן אינו צבוע, [שהרי אין בני אדם רגילים לצבוע פשתן]. כך צמר מטמא דוקא כשאינו צבוע, אך צמר צבוע אינו מטמא בנגעים (12) (13).

העורות והבגדים הצבועים שנראה בהם נגע, אין מטמאין בנגעים, בין אם הם צבועים בידי אדם, בין אם הם צבועים בידי שמים, [כלומר, שהצמר גדל בבהמה במראה אחר שאינו לבן].

ולא רק הבגדים הצבועים אינם מטמאים, אלא גם העורות הצבועים אינם מטמאים, כיון שהעור הוקש לבגד, שלא יטמא אלא כשאינו צבוע.

ויתכן שהרוב הוא מהצמר גמלים, לא קשה כלל, שהרי אם הרוב הוא מצמר הגמלים וצמר הרחלים בטל ברוב, אין כאן יד לדבר המקבל טומאה.

12. כתב החזון איש [א יז], שצבוע בידי שמים פירושו, שהצמר נולד כשאינו לבן, אך צבוע בידי אדם כולל גם אם הוא צבוע בצבע לבן, שהרי גם לבן זה צבע, והטעם שהתורה מיעטה צבוע בידי אדם, הוא משום, שהנגע הופיע בצבע ולא בבגד, והטעם הזה שייך גם לגבי צבע לבן.

אך אם כן קשה, מדוע בית צבוע מטמא, הרי הנגע הופיע בצבע ולא בבית? ותירץ החזון איש, שבית צבוע מטמא דוקא כאשר הצבע הוא מעט, שהצבע מתבטל לכותל הבית, ובאמת כאשר הצבע עבה, הרי הבית טהור, שהרי גם אם הכותל מחופה בשיש, הבית טהור. וכן הוא הדין לגבי עור צבוע לפי רבי יהודה, שאם הצבע עבה הרי העור טהור, משום שהנגע הופיע בצבע ולא בעור.

13. הראשונים נחלקו בבגד שחציו צבוע וחציו

אינו צבוע, והופיע נגע במקום שאינו צבוע, האם הכל טמא ונשרף עמו, או שהוא שורף רק את המקום שאינו צבוע, וראה לקמן הערה 54, וביאר הקהילות יעקב [סימן לג], שהם נחלקו מהו החיסרון של בגד צבוע, שלפי דעת הרמב"ם אין זה חיסרון בגוף הבגד, שהבגד ראוי הוא לטומאת נגעים, אלא שכאשר הופיע הנגע על הצבע, הרי הנגע הוא לא בבגד, אך אם הנגע הופיע במקום שאינו צבוע, הרי גם המקום הצבוע נשרף עמו, כיון שהוא ראוי לטומאת נגעים, ולפי דעת הר"ש, הבגד הצבוע אינו ראוי כלל לטומאה, וזה חיסרון בגוף הבגד, ולכן אינו נשרף עם המקום שאינו צבוע.

ובמקדש דוד [נ יב ד"ה הביא הר"ש] נסתפק, בבגד צבוע שנראה בו נגע, ולאחר מכן העביר את הצבע על ידי צפון [סבון], ונשאר הנגע בבגד, האם זה נחשב לנגע שהתחיל בפטור, שהרי הוא טהור גם לאחר שנעשה ראוי לטומאה, או שזה לא דומה לנגע שהתחיל בפטור, כיון שזה לא חיסרון בגוף הבגד, וכשם שכתב הר"ש לגבי נגע שהופיע ברשות עובד כוכבים, שכיון שזה רק חיסרון

משנה ד:

בגד ששתיו צבוע – חוטי השתי שבבגד צבועים, ואינם ראויים לטומאת נגעים, וערכו לבן – חוטי הערב שבבגד אינם צבועים, וראויים לטומאת נגעים,

או בגד שערכו צבוע – חוטי הערב שבבגד צבועים, ושתיו לבן – חוטי השתי שבבגד אינם צבועים.

והופיע נגע בבגד, הכל הולך אחר הנראה, שאם חוטי השתי הם הנראים בבגד, הרי זה נחשב שהנגע הוא על חוטי השתי, ואם הם צבועים, הבגד טהור, ואם אינם צבועים, הבגד טמא. ואם חוטי הערב הם הנראים בבגד, הרי זה נחשב שהנגע הוא על חוטי הערב, ואם הם צבועים, הבגד טהור, ואם אינם צבועים, הבגד טמא⁽¹⁵⁾.

נאמר בתורה [ויקרא יג מט] "והיה הנגע ירקרק או אדמדם בבגד", ופירשו בתורת כהנים, ש"ירקרק" הוא המראה הירוק ביותר, ו"אדמדם" הוא המראה האדום ביותר, אך אם הופיע הנגע בבגד במראה שני, כלומר, במראה שאינו הירוק ביותר, או שאינו האדום ביותר, הרי הבגד טהור.

אולם הבתים שנראה בהם הנגע, בין צבועים בין שאינם צבועים, מטמאין בנגעים, שהבית מטמא בטומאת "נגעי בתים", גם כשהבית צבוע.

דברי רבי מאיר, שהוא סובר שדין העורות כדין הבגדים, ואין העורות מטמאים אלא אם אינם צבועים.

רבי יהודה אומר: דין העורות כדין הבתים, והעורות מטמאים גם כשהם צבועים, שנאמר בתורה "או בעור", לרבות, שגם הצבועים מטמאים⁽¹⁴⁾.

רבי שמעון אומר: עורות הצבועים בידי שמים, הרי הם מטמאין בנגעים, ועורות הצבועים בידי אדם אינם מטמאין בנגעים.

לפי שמצד אחד העור הוקש לבגד, ומצד שני יש ריבוי "או בעור", ולכן הוא סובר שהצבועים בידי אדם הוקשו לבגד ואינם מטמאים, והצבועים בידי שמים התרבו מ"או בעור", והרי הם מטמאים.

אך כולם מודים, שהבגדים הצבועים אינם מטמאים, אפילו כשהם צבועים בידי שמים, והבתים הצבועים מטמאים, אפילו כשהם צבועים בידי אדם.

אבל בבגד הצבע נחשב לדבר נפרד, ולכן זה נחשב שהנגע הוא בצבע ולא בבגד, וכן בצבוע בידי שמים כתב החזון איש סברה לחלק בין עור לבגד, שדרך העור לבא בכמה גוונים אבל הצמר דרכו לבא בצבע לבן.

15. הרמב"ם [פי"ג ה"ג] כתב, שאם חוטי השתי מפשתן וחוטי הערב מקנבוס, הרי הבגד טהור,

בבעלות, אין זה נחשב לנגע שהתחיל בפטור. ולדברי הקהילות יעקב זה תלוי במחלוקת הרמב"ם והר"ש, שלפי הרמב"ם זה לא חיסרון בגוף הבגד, ולפי הר"ש זה חיסרון בגוף הבגד.

14. טעם החילוק בין עורות לבגדים, כתב החזון איש [א יז], שבעור, הצבע הוא כמו גמר העיבוד שלו, ולכן הצבע הוא חלק מהעור,

אומרת המשנה:

הבגדים מיטמאין במראה ירקרק, שבירוקים, ובמראה אדמדם שבאדומים, שדוקא אם הופיע הנגע במראות הללו, הבגד טמא.

היה הנגע שבבגד במראה ירקרק, והסגיר אותו הכהן, ובסוף שבוע פשה במראה אדמדם, או שהנגע שבבגד היה במראה אדמדם, ובסוף שבוע פשה במראה ירקרק,

הרי הבגד טמא וטעון שריפה, ואף שהאום והפשיון אינם באותו המראה, מכל מקום זה נחשב לפשיון, משום ששני המראות מצטרפים זה עם זה.

היה הנגע במראה ירקרק, והסגיר אותו הכהן, ובסוף שבוע נשתנה הנגע למראה אדמדם, ופשה, שבתחילה הסגיר אותו בכגריס ירקרק, ובסוף שבוע הנגע כסלע אדמדם,

או שבסוף שבוע נשתנה הנגע למראה אדמדם ולא פשה הנגע, שבתחילה הסגיר אותו בכגריס ירקרק, ובסוף שבוע הנגע כגריס אדמדם.

דין הנגע הוא כאילו לא נשתנה, שבאופן הראשון שהנגע פשה, הבגד טמא וטעון שריפה, ובאופן השני שלא פשה, הבגד טעון הסגר שני, ואפילו שהשתנה מראה הנגע, כיון שהמראות מצטרפים, הרי זה כאילו לא נשתנה¹⁶.

16. דעת הרמב"ם [פי"ב ה"א], שאם בסוף שבוע שני החליף מראהו מירקרק לאדמדם, הרי הוא קורע את הנגע ושאר הבגד טהור, והקשה עליו הראב"ד ממשנתנו, שמבואר, שגם אם החליף את מראהו הרי זה כאילו לא נשתנה, ואם כן, הרי הוא צריך לשרוף את כל הבגד? ותירץ הכסף משנה, שמה שאמרו חכמים "כאילו לא נשתנה" היינו רק לאפוקי מרבי יהודה שסובר שיראה כתחילה, אך באמת אין זה ממש כאילו לא נשתנה. והחזון איש [א ו] תירץ, שלפי דעת הרמב"ם המשנה מדברת בסוף שבוע ראשון, שבזה גם אם נשתנה וגם אם לא נשתנה הרי הבגד טעון עוד הסגר, אך בסוף שבוע שני באמת יש חילוק, שאם לא נשתנה הרי הוא שורף את כל הבגד, ואם נשתנה, הרי הוא קורע את הנגע ושאר הבגד טהור.

והרמב"ם בפירוש המשנה ביאר, ש"נשתנה" אין הכוונה מירקרק לאדמדם, אלא היינו

ואף אם הפשתן הוא הנראה. והטעם שלא הולכים בזה אחר הנראה, כתבו החזון איש [א יז] והאור שמח, שקנבוס הוא מין שאינו ראוי לטומאת נגעים כלל, ולכן הוא מפסיק את הנגע, שאין כאן כגריס במקום אחד, כיון שחוטי הקנבוס מפסיקים, אך בגד צבוע, הבגד ראוי לטומאת נגעים, אלא שכיון שהנגע הוא על הצבע, לכן אינו מטמא, ולכן אם החוטים הנראים אינם צבועים, הבגד טמא, והחוטים הצבועים לא מפסיקים את הנגע, כיון שאינם נראים. [ויש לעיין בצבוע בידי שמים, שבזה הרי אין החיסרון משום שהנגע הוא על הצבע ולא על הבגד, שהרי הבגד עצמו אינו לבן, ומדוע החוטים שאינם נראים לא מפסיקים את הנגע?].

אכן דעת הר"ש, שגם צבוע זה חיסרון בגוף הבגד, וכמו שביארנו לעיל [הערה 13], ולפי זה אין סברא לחלק בין צבוע לקנבוס, ויתכן שגם בקנבוס הולכים אחר הנראה, וצריך עיון.

רבי יהודה אומר: יראה הנגע כתחילה, ובין אם פשה הנגע בין אם לא פשה, יסגיר אותו מחדש, שכאשר השתנה מראה הנגע, הרי זה נחשב לנגע אחר⁽¹⁷⁾.⁽¹⁸⁾

יכבס את הנגע בשבע סממנים⁽¹⁹⁾, ויסגיר את הבגד שבוע נוסף, שהבגדים טעונים הסגר שני שבועות.

וכפי שנאמר בתורה "וצוה הכהן וכבסו את אשר בו הנגע, והסגירו שבעת ימים שנית".

משנה ה:

המשנה מבארת את הדינים של נגעי בגדים:

נגע העומד בעיניו גם בסוף שבוע שני, ישרף הבגד, לפי שנגעי בגדים חלוקים מנגעי אדם, שבנגעי אדם אם הנגע עמד בעיניו שני שבועות, הרי הוא טהור, אך בנגעי בגדים אם הנגע עמד בעיניו שני שבועות, הרי הבגד מוחלט לטומאה,

נגע העומד בעיניו בסוף שבוע ראשון, שהסגיר אותו הכהן ולא פשה הנגע,

שיש יותר סברא לומר ששני מראות מצטרפים, מאשר לומר שאם הנגע החליף את המראה למראה אחר שהם מצטרפים [להחשיב אותם לנגע אחד], ואם כן, לשיטת הר"ש [שם], שאין כל ארבעת המראות מצטרפים, כל שכן שבאופנים האלו, אם החליף למראה אחר, שאינם מצטרפים, וכמו שכתב התוספות יום טוב שם.

נשתנה למראה שני ופשה, ו"כאילו לא נשתנה" היינו, כאילו לא נשתנה ולא פשה, שהוא טעון עוד הסגר. ו"נשתנה ולא פשה" ביאר הרמב"ם, שהתחזק מראה הנגע, ואם לא פשה ימשיך להסגיר אותו כאילו לא נשתנה. ולפי זה לא קשה כלום על הרמב"ם, שהרי המשנה לא דברה כלל על נשתנה מירקק לאדמדם.

18. הטעם של רבי יהודה ביארנו בהערות על הר"ש [הערה 12], ראה שם.

אך לפי זה מבואר, שלפי דעת רבי יהודה, כל שינוי בחזק הנגע יראה כתחילה, בין אם נחלש מראה הנגע בין אם התחזק מראה הנגע, וצריך עיון, שהרי התורה אמרה בסוף שבוע שני, שאם כהה מראית הנגע הרי הוא קורע, ולפי רבי יהודה הרי זה נגע חדש? ועוד הקשה החזון איש, שבתורת כהנים מבואר שהם חולקים באופן שהחליף את מראהו ולא באופן שנחלש הנגע למראה שני?

19. הכיבוס לפני ההסגר הוא בשבע סממנים המבוארים במסכת נדה [סא ב], וביאר התוספות אנשי שם, שהתורה הצריכה כיבוס כדי לבדוק האם יחלש הנגע או לא, שהכיבוס הוא סיבה שהנגע יחלש.

17. משמע במשנה שרבי יהודה מודה ברישא, שאם האדם במראה ירקק והפשיון במראה אדמדם, שהם מצטרפים, ורק אם החליף ממראה ירקק למראה אדמדם, זה נחשב לנגע אחר. והוכיח מכאן הרש"ש לעיל [פ"א מ"ג],

וכתב המקדש דוד [נ יב ד"ה הנה בכהה], שאם יכבס את הנגע כאשר אין דין כיבוס, כגון לפני ההסגר ראשון, יעבור על האיסור של "השמר בנגע הצרעת", שאסור לתלוש את הנגע, וכן אסור לכבס את הנגע כיון שהכיבוס

וטעון שריפה⁽²⁰⁾.

נגע הפושה בזה ובוזה, אם פשה הנגע בסוף שבוע ראשון, או בסוף שבוע שני, ישרף הבגד, [ואפילו אם לאחר מכן ילך הנגע לגמרי, הרי הבגד טעון שריפה, כיון שהבגד כבר הוחלט לטומאה].

ביארנו לעיל, שאם הופיע הנגע במראה שני [שאינו הירוק ביותר], הרי הוא טהור, אך אם כבר הסגיר אותו הכהן במראה ירקרק, ולאחר מכן נחלש הנגע למראה שני, הרי הוא טעון הסגר נוסף, כיון שכבר היה הנגע במראה החזק,

וחוששים שמא יתחזק הנגע שוב, ורק אם לאחר ההסגר השני לא התחזק הנגע, הרי הבגד טהור.

הכהה בתחילה – אם היה הנגע במראה ירקרק, וכבר ראה אותו הכהן, וקודם שהספיק להסגיר אותו⁽²¹⁾, נחלש הנגע למראה שני,

רבי ישמעאל אומר: יכבס את הנגע [בשבע סממנים], ויסגיר את הבגד, כי הוא סובר, שכיון שכבר ראה אותו הכהן, הרי זה כנגע שכהה למראה שני לאחר הסגר, שאינו נטהר, אלא טעון עוד

מחליש את הנגע, אלא שקודם הסגר שני חידשה התורה שהוא צריך לכבס כדי לבדוק האם ילך הנגע, אך כשאין דין כיבוס אסור לו לכבס.

20. בחידושי רבי אריה ליב מאלין [סימן ט] חקר, האם סימן הטומאה בנגע זה עמידת הנגע בעיניו שני שבועות, כלומר, שהנגע מצד עצמו אין בו סיבה להחלט, אלא שבבגדים יש סימן טומאה נוסף להחלט, שאם עמד בעיניו שני שבועות זהו סימן הטומאה, או שמא, בנגע מצד עצמו יש סיבה להחלט, אלא שחידשה התורה, שלא יחליט אותו בתחילה שמא יכהה הנגע ממראיתו, אך לאחר שעמד בעיניו שני שבועות ולא כהה, הרי הנגע מצד עצמו טמא בלא סימן טומאה נוסף.

והוכיח מהמשנה לעיל [פ"ג מ"ז], "הבגדים מטמאים בשני שבועות ובשלושה סימנים, בירקרק ובאדמדם ובפשיון, בירקרק ובאדמדם בתחילה ובסוף שבוע ראשון" וכי, מבואר, שהירקרק והאדמדם הם סימנים לטומאה גם בתחילה, אלא שדינו להסגר כמו שכתב הר"ש שם.

ולפי זה ענין ההסגר בבגדים הוא, שבאמת בנגע מצד עצמו יש סיבה לטומאה, אלא שמסגירים אותו שמא יכהה מראיתו ויטהר, אך בנגעי אדם גדר ההסגר הוא, שמא יפשה ויטמא, שהרי בנגע מצד עצמו אין סיבה לטומאה.

21. פירש המשנה אחרונה שמדובר שראה אותו הכהן, ולא הספיק לפסוק שהבגד טמא עד שכהה למראה שני, ואפילו שבכל מקום כל זמן שלא פסק הכהן, הדין הוא כמו שלא ראה אותו הכהן כלל, ואין משמעות לראיית הכהן, מכל מקום לגבי נגעי בגדים סובר רבי ישמעאל, שאם ראה הכהן את הנגע, אפילו שלא פסק את הדין כבר חלה הטומאה, ואם כהה מראיתו טעון הסגר, כיון שמצינו שהחמירה התורה בנגעי בגדים, שאם עמד בעיניו שני שבועות ישרף.

אולם החזון איש [א ה] פירש, שמדובר כאן שכבר פסק הכהן שהבגד טמא, אלא שלא הספיק הכהן להסגיר אותו, ובוזה נחלקו רבי ישמעאל וחכמים, האם דוקא אם כהה אחר הסגר, הצריכה התורה להסגיר במראה שני,

הסגר.

נוסף, שמא יתחזק מראה הנגע.

וחכמים אומרים: אינו זקוק לו, ויטהר אותו הכהן לגמרי, כי הם טוברים, שכיון שלא הספיק הכהן להסגיר אותו, הרי זה כנגע שהופיע בתחילתו במראה שני, שאינו טמא כלל⁽²²⁾.

הכהה בסוף שבוע ראשון, שהסגיר אותו הכהן במראה ירקרק, ובסוף שבוע נחלש הנגע למראה שני, **יכבס** את הנגע [בשבע סממנים], **ויסגיר** את הבגד שבוע

הכהה בסוף שבוע ראשון, שהסגיר אותו הכהן במראה ירקרק, ובסוף שבוע נחלש הנגע למראה שני, **יכבס** את הנגע [בשבע סממנים], **ויסגיר** את הבגד שבוע

שנאמר בתורה [ויקרא יג נו] בסוף שבוע שני, "ואם ראה הכהן והנה כהה הנגע אחרי הוכבס אותו, וקרע אותו מן

שלפי דעת רבי ישמעאל החמירו להצריך אותו עוד הסגר.

או שגם אם כהה אחר שנטמא כבר הצריכה התורה הסגר, אפילו שעדיין לא הוסגר במראה ראשון.

אך לפי דעת החזון איש דאיירי שאמר הכהן להסגיר אותו ולא הספיק להסגיר, הרי ודאי שצריך טבילה, שהרי נטמא כבר באמירת הכהן, אלא כתב החזון איש [א ב], שלפי דעת הר"ש כל מי שנטהר מהסגר הרי הוא צריך כיבוס בשבע סממנים מלבד הטבילה, [וכן הוא דעת הרמב"ם], ועל זה הסתפק הר"ש, האם הוא צריך כיבוס בשבע סממנים דוקא אחר הסגר, או שמא, כל מי שנטמא הרי הוא צריך כיבוס.

ומחלוקת המשנה אחרונה והחזון איש, היא לשיטתם מהו "הסגר", שהמשנה אחרונה לעיל [פ"א מ"ג] כתב כדעת המשנה למלך, שאין צריך הסגר בתוך בית, אלא שהכהן אומר שהוא מוסגר וזהו ההסגר, ואם כן, אין מצב באמצע, שאם הכהן אמר שהוא מוסגר הרי מיד הוא כבר מוסגר. אך החזון איש [ג י] כתב שלא יתכן לפרש כן, והסגר הכוונה בתוך בית, ולפי זה יש מצב שהכהן כבר פסק שהוא צריך הסגר, וכבר הוא טמא, אך עדיין לא הספיק להסגר אותו בפועל.

23. נסתפק המקדש דוד [ג יב ד"ה יש לחקור], באופן שחצי גריס כהה למראה שני וחצי גריס עמד במראה ראשון, האם מצטרפים לגבי לשרוף לכל הפחות את מקום הנגע, שהרי בין אם עמד במראה ראשון בין אם כהה למראה שני, מקום הנגע ודאי צריך לשרוף, או שמא, אין מצטרפים כלל מראה ראשון עם מראה שני. וכן יש להסתפק בסוף שבוע ראשון, שבכל אופן יצטרך עוד הסגר, האם הם מצטרפים או לא.

22. נסתפק הר"ש, האם לפי חכמים צריך כיבוס ורק הסגר אינו צריך, או שאינו זקוק כלל, וגם כיבוס אינו צריך. ולפי דעת המשנה אחרונה דאיירי קודם שטימא אותו הכהן, אפשר לפרש שכוונת הר"ש לטבילה, ולא לכיבוס בשבע סממנים, שהרי דוקא בסוף שבוע ראשון צריך כיבוס בשבע סממנים, והטעם שיצטרך טבילה אף קודם שטימא אותו הכהן, הוא משום שיתכן שגם לפי דעת חכמים החמירו להצריך אותו טבילה, כמו

24. כתב הרמב"ם [פי"ב ה"א], שלאחר שקורע

הבגד" (25).

וצריך הבגד מטלית במקום של הנגע,

שלא ישאיר את הבגד קרוע, אלא יתפור לבגד טלאי במקום הקרע⁽²⁶⁾.

את מקום הנגע, יכבס את שאר הבגד כיבוס שני ומטבילו וטהור, שהרי נאמר בתורה "וכובס שנית וטהור", והבין הרמב"ם שהכיבוס השני הוא בשבע סממנים, וזה מלבד הטבילה, אך רש"י על התורה והתרגום אונקלוס פירשו ש"וכובס שנית" הכוונה על הטבילה, ואין צריך כיבוס בשבע סממנים אלא קודם הסגר שני. ולפי דעת הרמב"ם הכיבוס בשבע סממנים הוא חלק מסדר הטהרה, ולכן צריך לכבס קודם הסגר ואחר הסגר, וכל בגד שנטהר צריך כיבוס בשבע סממנים, אך יש בזה חילוק, שכל כיבוס הוא רק במקום הנגע כמבואר בתורת כהנים, אך הכיבוס שבסוף שבוע שני הוא בשאר הבגד, שהרי הוא קורע את מקום הנגע.

25. הרמב"ם שם כתב, "ובסוף שבוע שני רואהו, אם כהה למראה שלישי, הרי זה טעון כיבוס וטהור, ואם נשתנה הנגע ממה שהיה, כגון שהיה ירקרק ונעשה אדמדם, או אדמדם ונעשה ירקרק, קורע מקום הנגע, ושורף מה שקרע", והקשה הראב"ד, הרי התורה אמרה "והנה כהה הנגע", ובהחליף מראהו אין זה כהה, ששניהם במראה החזק? ועוד שהמשנה לעיל אמרה "נשתנה ופשה, נשתנה ולא פשה, כאילו לא נשתנה", ואם כן, דינו כעומד בעינו שטעון שריפה?

ותירץ הכסף משנה, שודאי המשנה כאן דברה על כהה למראה שני שטעון קריעה, אלא שהבין הרמב"ם, מזה שהתורה כתבה "לא הפך את עינו", משמע שלא הפך כלל, ואף לא למראה אחר, ואם הפך למראה אחר זה כלול ב"והנה כהה הנגע", שהוא טעון קריעה, ומה שכתבה המשנה כאילו לא נשתנה, זה רק לאפוקי מרבי יהודה שסובר

יראה כתחילה, אך באמת אין זה ממש כאילו לא נשתנה, דאין צריך לשרוף את כל הבגד, והקשה על זה החזון איש [א ו], שאם כן, מדוע לא פירש הרמב"ם שאם כהה למראה שני הרי הוא קורע, שזהו עיקר הפסוק והמשנה? ובפשטות דברי הרמב"ם משמע שאם כהה מירקרק זהו מראה שלישי, ואם החליף מראהו זהו מראה שני.

ועוד כתב הכסף משנה, שמה שאמרה המשנה "כהה בשני קורעו", היינו שהחליף את מראהו, אך אם כהה למראה שני, באמת אין צריך קריעה, וזהו בכלל מראה שלישי שכתב הרמב"ם שהוא טהור לגמרי.

ולפי זה, אם החליף מראהו מירקרק לאדמדם בתחילה, לפי חכמים אינו זקוק לו, שהרי "כהה" שאמרה המשנה היינו שהחליף את מראהו, והקשה החזון איש, אם כן, מדוע השמיט הרמב"ם כזה חידוש גדול? ומשמע שברישא של המשנה איירי בכהה למראה שני, ובסיפא איירי בהחליף מראהו, וזה תימא. ועוד יש להקשות, שלפי רבי יהודה שסובר שאם החליף מראהו יראה כתחילה, על כרחיך הדין קריעה הוא בכהה למראה שני, והיכן נחלקו גם בזה?

ולגבי קושיית הראב"ד מהמשנה "נשתנה ופשה כאילו לא נשתנה", ביארנו לעיל במשנה שם.

26. כתב החזון איש [א יא], שהטלאי לא מעכב את הטהרה, וגם אם לא טלה את הבגד כל זמן שלא חזר הנגע הבגד טהור, אך הוא עובר על לא תעשה של "השמר בנגע הצרעת", שהרי הוא גורם שלא יוכל הנגע לחזור באותו מקום. ועוד כתב שצריך שתהיה המטלית

בתורה [ויקרא יג נז] "ואם תראה עוד בבגד וגו' באש תשרפנו את אשר בו הנגע", שכל הבגד טעון שריפה⁽²⁸⁾.

אומרת המשנה:

חזר הנגע לבגד, לאחר שקרע את מקום הנגע והניח מטלית, הרי הוא **מציל את המטלית**, שצריך לשרוף רק את הבגד שהיה בו הנגע הראשון, אך המטלית שלא היתה בזמן הנגע הראשון, אינה צריכה להשרף⁽²⁹⁾.

רבי נחמיה אומר: אינו צריך מטלית, אלא יכול להשאיר את הבגד קרוע⁽²⁷⁾.

משנה 1:

בגד שהוסגר שני שבועות, ובסוף שבוע שני כהה הנגע למראה שני, הרי הוא קרוע את מקום הנגע ושאר הבגד טהור, ושנינו לעיל שלפי חכמים צריך לתפור טלאי במקום הקרע.

ואם לאחר מכן חזר הנגע לבגד, נאמר

מדבר הראוי לטומאת נגעים.

27. כתב **המקדש דוד** [נ יב ד"ה בגד המנוגע], שרבי נחמיה לשיטתו, שהוא סובר [בתוספתא, הובא בר"ש מ"ט], שאם חיבר שני בגדים ונראה נגע באחד, הרי השני טהור, שחיבור של תפירה לא נחשב לחיבור לגבי טומאת נגעים, ולכן הוא סובר שגם אם יניח מטלית, זה לא יועיל, שהרי אין זה חיבור, ועל כרחיק שאין צריך מטלית.

28. ואף שהנגע חזר למקום אחר בבגד. ובתורת כהנים ילפינן מהיתור של "בבגד", וזה דין מחודש דוקא כשחזר הנגע לאחר קריעה, אך אם יקרע את הנגע בסוף שבוע ראשון [באיסור], ואחר כך יחזור הנגע למקום אחר בבגד, הרי הנגע יראה בתחילה, כיון שזה נגע חדש.

אך **הרמב"ם בפירוש המשנה** כתב, שדוקא כאשר חזר הנגע למטלית, הבגד ישרף, כיון שזה המקום שהיה הנגע בראשונה, אך אם חזר למקום אחר יראה הנגע בתחילה, ומה שילפינן בתורת כהנים שאפילו במקום אחר ישרף, ביאר **המים טהורים**, שהכוונה שאם חזר הנגע לאותו מקום הרי הוא שורף את כל

הבגד, אף שבתחילה הוא קרוע רק את מקום הנגע, ולא איירי במקום שחזר הנגע אלא במקום ששורף. ולפי זה, ברישא של המשנה שאם חזר נגע לבגד מציל את המטלית, הוא הדין שמציל גם את הבגד משריפה, שהרי לא חזר הנגע על מקומו, אלא יסגיר הכל כדן נגע חדש, וכן הוא ברמב"ם הנדפס לפנינו, אך ברמב"ם בכת"י כתב "ולא תשרף המטלית".

29. הקשה **המשנה למלך** [פי"ב ה"ו], מדוע מציל את המטלית, הרי אם חיבר שני בגדים ונראה הנגע באחד מהם, השני טמא, ולמה כאן המטלית טהורה, הרי היא מחוברת לנגע הטעון שריפה? ותירץ, שכיון שכבר היה הנגע בבגד, תלינן הקלקלה במקולקל, כלומר, שתולים את הנגע בקילקול הבגד, ולא במטלית, אך בשני בגדים תולים את הקילקול בשניהם. ותירץ זה קשה, מה זה ענין לתליה, הרי הנגע הוא בכל הבגד, ואם המטלית היא חלק מהבגד הרי יש בה נגע, ואף שהסיבה לנגע זה הבגד, מכל מקום הרי יש נגע גם במטלית? והמשנה אחרונה הקשה עוד, שהרי רק בדברים שהם מדרבנן תולים את הקלקלה במקולקל, ולא בדברים שהם מדאורייתא? ובהמשך דבריו תירץ המשנה למלך, שכיון

חזר הנגע למטלית, באותו המקום שהיה שם הנגע בראשונה, הרי הוא שורף את הבגד, ואינו צריך לשרוף את המטלית, שהרי לגבי המטלית זה נחשב לנגע שהופיע בתחילה⁽³⁰⁾, אך הבגד טעון

שריפה, שלגבי הבגד זה נחשב נגע שחזר בשנית.

עוד דין אומרת המשנה:

ואם נראה הנגע על המטלית, הרי הוא שורף את הבגד ומסגיר את המטלית, כיון שהמטלית נטפלת לבגד, וזה נחשב שהנגע גם על הבגד.

אך הקשה [שם ח] מהסיפא, שאם טלה מהמוסגר בטהור ונראה הנגע בבגד הטהור, הרי הוא שורף את המטלית ומסגיר את הבגד הטהור, ואיך הנגע ישמש שני דינים? ותירץ, שכל בגד לאחר קריעה הוא ראוי גם לטומאת תחילה, אלא שכאשר נראה בו הנגע הוא טעון שריפה מדין חזור, ולכן, הדין שחל על הבגד הטהור, דהיינו הסגר, יכול לחול גם על המטלית, שהרי היא גם ראויה לנגע בתחילה, וכיון שהנגע מתייחס גם למטלית ממילא יש בה דין שריפה, אך ברישא שהנגע הוא בבגד, דין הבגד לשריפה, והמטלית לא ראויה לשריפה, הנגע לא מתייחס למטלית כלל.

דעת הגר"א בביאורו על התוספתא, שבאמת המטלית טעונה הסגר, ו"מציל על המטלית" היינו מדין שריפה, אך הסגר באמת צריך, ומשמע שאינו שורף את הבגד מיד, אלא הבגד ישמש את המטלית בסימנים, וכמו בסיפא שהמטלית משמשת את הבגד השני בסימנים. [ומה שלא פירשה כן המשנה כמו בסיפא, יש לומר, שכאן עיקר החידוש שאינו שורף את המטלית, אך בסיפא עיקר החידוש שמשחה את שריפת המטלית].

30. כן כתב הר"ש על פי התוספתא. והטעם שלא נקטה המשנה מציל את המטלית כמו שנקטה ברישא, לפי שאם יש במטלית שיעור

שחיבר את המטלית רק בגלל הדין, הרי זה נחשב לחיבור בעל כרחו, וחיבור שאינו קבוע אינו נחשב לחיבור. ולפי זה, אם יניח מטלית במקום אחר בבגד, שזה לא מחמת הדין, כתב המשנה למלך, שצריך לשרוף גם את המטלית. והמשנה אחרונה תירץ, שבאמת זה נחשב שהנגע קיים גם במטלית, אלא שדין הבגד לשריפה, ודין המטלית שתראה בתחילה, שהרי כלפי המטלית זה נגע שנראה בתחילה, ולא משהים את שריפת הבגד בשביל להסגיר את המטלית, ואחרי ששורפים את הבגד, הרי המטלית נשארה בלי נגע, ולכן היא טהורה.

אך הקשה מהסיפא של המשנה, שאם טלה מהמוסגר בטהור, וחזר הנגע למטלית, שלפי דעת הר"ש צריך לשרוף את המטלית, ומכל מקום משהים את שריפת המטלית כדי להסגיר את הבגד השני? ותירץ, שבסיפא כבר מתקיים דין השריפה בבגד המוסגר, ולכן אפשר להשהות את שריפת המטלית, מה שאין כן ברישא.

ועוד אפשר ליישב, שלא משהים שריפת בגד שלם בשביל מטלית, אך משהים שריפת מטלית בשביל בגד שלם.

החזון איש [א ז] ביאר, שכאשר חיבר שני בגדים ונראה הנגע באחד מהם, כיון שדין שני הבגדים שוה, דנים שהנגע בכל הבגדים, אך כאשר אין דינם שוה, שאחד מהם מוסגר והשני בתחילה, אי אפשר לחלק את הנגע, שבאחד מהם הוא חוזר ובשני הוא נגע בתחילה ויסגיר, ולכן זה נחשב שאין נגע כלל על המטלית.

הטולה מן הבגד המוסגר [בגד שקרע ממנו את מקום הנגע⁽³¹⁾], בבגד טהור,

שלקח חתיכה מהבגד שהיה בו נגע, ותפר אותה בבגד אחר שלא היה בו נגע,

שלוש על שלש, המטלית צריכה הסגר שהרי יש בה נגע, ולא שייך לומר על זה "מציל" רק ברישא שהמטלית טהורה לגמרי.

והטעם שלא נקטה המשנה שהמטלית משמשת את עצמה בסימנים כמו שפירשה בסיפא, ביאר המשנה למלך, שכאן זה דין פשוט, שהרי יש במטלית נגע, אך בסיפא המשנה מחדשת שמשהים את שריפת המטלית כדי להסגיר את הבגד.

אך הרמב"ם כתב "שורף את הכל", ומשמע ששורף גם את המטלית, וכתב הכסף משנה, שהרמב"ם סובר שהמשנה חולקת על התוספתא, שהרי המשנה לא כתבה ומציל את המטלית, ומשמע ששורף את הכל, ופסק הרמב"ם כמו המשנה.

והמשנה למלך כתב, שסברת הרמב"ם ששורף גם את המטלית, אפילו שלגבי המטלית אין זה חוזר, משום שהמטלית היא באותו מקום של הנגע הראשון, ובאותו מקום זה נחשב לחוזר, אך אם יניח מטלית במקום אחר בבגד, גם לפי הרמב"ם הרי הוא מציל את המטלית, כיון שלגבי המטלית זה נגע בתחילה, והתוספתא מדברת בהניח מטלית במקום אחר בבגד, ולכן הרי הוא מציל את המטלית.

ולדעת הר"ש שמציל את המטלית, הקשה המשנה למלך, מדוע כשהנגע בבגד הנגע לא מתייחס למטלית, ואילו כשהנגע במטלית, הרי הוא מתייחס גם לבגד, ושורף את הבגד? ותירץ, שלעולם הטהור אוהו עמו את הטמא, אך אין הטמא אוהו עמו את הטהור, ולכן כשהנגע במטלית, היא אוהו עמו את הבגד, אך כשהנגע בבגד שהוא טמא, אינו אוהו עמו את המטלית. [אך כשיש נגע בבגד, לא אומרים

שהמטלית אוהו עמו את הבגד ונחשב שהנגע גם במטלית, שרק מי שהנגע בו אוהו עמו את השני, והסברא בזה צריך ביאור, ובפרט לפי מה שמסיק המשנה למלך, שחיבור שבעל כרחו אינו חיבור, צריך עיון מה החילוק?

ולפי מה שכתב המשנה אחרונה, החילוק הוא פשוט, שבאמת הנגע מתייחס לכולו, ולא שכאשר הנגע בבגד, שורף את הבגד, ולא נשאר נגע במטלית, אך כאשר הנגע במטלית, מסגיר את המטלית, ושורף את הבגד. ולדעת החזון איש כבר ביארנו את החילוק לעיל.

31. כן פירש הר"ש, וביאר המשנה אחרונה, שלשון "מוסגר" פירושו שהוא בספק שמא יפשה או יכהה הנגע, וגם לאחר קריעה הוא ספק שמא יחזור הנגע, והרמב"ם סתם ולא פירש מהו "מוסגר", וכתב המשנה אחרונה, שהרמב"ם פירש שמדובר בבגד מוסגר באמצע שבוע, וטלה ממנו לבגד אחר, ומה שכתבה המשנה "חזר הנגע לבגד", פירש הרמב"ם שכהה למראה שני, ואחר כך חזר למראה ירקרק.

אך המשנה למלך כתב שלא יתכן לפרש את המשנה במוסגר ממש, שהרי הדין הוא שאם חזר הנגע למטלית הרי הוא שורף את הבגד, ואם מדובר במוסגר ממש, הביאור הוא שהוא שורף מדין פשיון הרחוק, ומה שייך פשיון בבגד אחר, ואף שהמטלית מתייחסת לבגד לגבי חוזר, אך לגבי פשיון הרחוק, לא מסתבר לומר שהמטלית תתייחס לבגד.

אכן הראב"ד בפירושו לתורת כהנים פירש שמדובר במוסגר ממש, ושורף את הבגד מדין פשיון הרחוק, ויבואר להלן בסוף המשנה.

ולאחר מכן חזר הנגע לבגד שהיה בו הנגע⁽³²⁾,

הרי הוא שורף את המטלית שבבגד הטהור⁽³³⁾, שהרי המטלית היתה חלק

מהבגד שחזר בו הנגע, וגם היא טעונה שריפה, ואף שבשעה שחזר הנגע היא כבר לא קיימת בבגד הטמא, כיון שהיתה שם בזמן הנגע הראשון, גם היא צריכה שריפה.

32. הרמב"ם בפירושו המשנה [בכת"י] כתב, שמדובר שחזר הנגע לבגד הטהור, ולא כמו שפירשו הר"ש והרא"ש שהנגע חזר לבגד המוסגר, אך לפי הנדפס לפנינו גם הרמב"ם פירש כשאר הראשונים. וכן סובר המשנה למלך, שהקשה, מדוע השמיט הרמב"ם את הדין של התוספתא, שאם חזר לבגד הטהור, הרי הוא שורף את המטלית, ומבואר מקושייתו, שהבין בכוונת הרמב"ם שחזר הנגע לבגד המוסגר.

33. כך גרס הרא"ש, אך הר"ש גרס "מציל את המטלית", והקשה עליו הרא"ש, הרי בחזר הנגע למטלית מבואר בסיפא, שהבגד הראשון ישרף, ואם כן, המטלית שייכת לבגד הראשון, ומדוע אם חזר לבגד הרי הוא מציל את המטלית? ותירץ התוספות יום טוב, שאם הנגע נראה במטלית, הרי היא מושכת עמה את הבגד המוסגר, כיון שהבגד עומד לעצמו ואינו מחובר עם הבגד הטהור, אך כאשר הנגע בבגד המוסגר, מציל את המטלית, כיון שהמטלית מחוברת לבגד טהור.

אך הקשה התוספות יום טוב, שלגבי נגעי בתים מבואר לקמן [יג ה], "הבונה מהמוסגר בטהור, חזר נגע לבית, חולץ את האבנים", ומדוע בנגעי בגדים מציל את המטלית? ובאמת המהר"ם שם פירש באופן אחר מחמת הקושיא הזאת, אך לדעת הר"ש שם קשה. ותירץ המשנה למלך, על פי דברי הקרית ספר שכתב, שדוקא אם חיבר את המטלית בבגד טהור הרי הוא מציל את המטלית, אך

אם קרע חתיכה מבגד מוסגר ולא חיבר אותה בבגד אחר, מודה הר"ש ששורף את המטלית. [וזוה מבואר מאוד לפי דברי התוספות יום טוב, שהטעם שמציל את המטלית זהו משום שהיא מחוברת לבגד טהור], ולפי זה כתב המשנה למלך, שבבתים לעולם אין החיבור אליהם להציל את האבנים, ואינו דומה לבגד. ועוד תירץ, שיש חילוק בין בגד לבית, שבבגד אם קצץ אותו לפחות משלש על שלש הרי הוא טהור, ולכן גם אם הניח מטלית בבגד אחר, זה מועיל לטהר אותו, אך בבית שלעולם האבנים טמאות, ולא מועיל לנתוח את הבית, אינם ניצלים גם כאשר בנה אותם בבית אחר. וראה בחזון איש [א סוף י] שהוסיף לבאר את זה. ועיין עוד בחידושי מהר"ח מה שתירץ בזה.

עוד הקשה הרא"ש על הר"ש, שבתוספתא מבואר, שאם יש שני בגדים המוסגרים, וטלה מאחד לחבירו, וחזר הנגע באחד מהבגדים, הוא ומטליתו ישרפו, ופירש הר"ש, הבגד והמטלית שלקחו ממנו לבגד האחר, ואם כן מבואר, שכאשר חזר הנגע לבגד הרי הוא שורף את המטלית?

ובאמת הר"ש עצמו הקשה כן, וכתב לחלק בין הניח את המטלית בבגד טהור, להניח את המטלית בבגד מוסגר. וביאר המשנה למלך על פי סברת התוספות יום טוב, שהטעם שמציל את המטלית הוא משום שהיא מחוברת בבגד טהור, אך אם מחוברת לבגד טמא אינה ניצלת.

ועוד הקשה הרא"ש מהדין שכתוב

ואם חזר הנגע למטלית שבבגד הטהור, הרי הבגד הראשון [שהיה בו הנגע בתחילה] ישרף, שזה נחשב שחזר בו הנגע, כיון שהמטלית היתה בבגד כאשר היה בו הנגע הראשון,

והמטלית שבבגד הטהור, תשמש את הבגד השני [שלא היה בו הנגע בתחילה] בסימנים, שיסגיר את הבגד שני שבועות, ואם פשה או שעמד בעיניו ישרף כל הבגד השני, ואם יכהה למראה

שני יקרע את מקום הנגע ושאר הבגד טהור.

ואם יכהה למראה שלישי, הבגד טהור, אך המטלית תשרף, שהרי כשחזר בה הנגע דינה לשריפה, כמו הבגד הראשון, אלא שלא ישרוף מיד את המטלית כדי שיוכל להסגיר את הבגד השני, אך כאשר הבגד השני נטהר, צריך לשרוף את המטלית⁽³⁴⁾.

בתוספתא, שאם נראה הנגע בבגד הטהור, הרי הוא שורף את המטלית, ואם כן, כל שכן שכאשר נראה בבגד המוסגר ששורף את המטלית? ולכאורה גם את זה יש ליישב לפי סברת התוספות יום טוב, שכאשר חזר הנגע לבגד הטהור, אין מה שיציל את המטלית, אך כאשר חזר הנגע לבגד המוסגר, כיון שהמטלית מחוברת לבגד טהור הרי היא ניצלת.

34. כן כתב הר"ש על פי התוספתא, אך הרמב"ם [פי"ב הי"ז] כתב, שאם עמד בעיניו או פשה ישרוף את הכל, משמע שאם כהה אינו שורף כלל ואף לא את המטלית, והמהר"י קורקוס כתב שגם הרמב"ם מודה לזה ולא דק, אך לא משמע כן, ויתכן לומר שהרמב"ם סובר שהמשנה חולקת על התוספתא, שהרי המשנה לא כתבה שלאחר מכן שורף את המטלית, ופסק הרמב"ם כמו המשנה.

ולשיטת הרמב"ם בפירוש המשנה, שדין חוזר הוא רק בחזר לאותו מקום שהיה בתחילה, קשה מאוד למה אם חזר הנגע למטלית, ישרוף את הבגד המוסגר, הרי הנגע לא חזר לאותו מקום? וכן ברישא חזר לבגד שורף את הטלית, הרי הנגע לא חזר לאותו מקום?

ותירץ המים טהורים, שברישא מדובר שלאחר שקרע את הנגע מהבגד המוסגר, טלה שם מטלית, ולאחר מכן לקח מטלית ממקום אחר בבגד, וטלה בבגד טהור. ולכן הדין שאם חזר הנגע לבגד המוסגר, באותו מקום שהיה הנגע מתחילה, ישרוף את המטלית שבבגד הטהור.

ובסיפא גרס הרמב"ם חזר למטלית אינו שורף את הבגד הראשון, והמטלית תשמש את הבגד השני בסימנים, והטעם שאינו שורף את הבגד הראשון, כיון שהנגע חזר למקום אחר. אך הרמב"ם בהלכותיו חזר בו, שהרי כתב שורף את הבגד הראשון.

הראב"ד בפירושו לתורת כהנים ביאר את הסיפא של המשנה באופן אחר, שמדובר בבגד מוסגר באמצע שבוע, ולקח ממנו מטלית לבגד טהור, חזר הנגע לבגד, כלומר, לבגד הטהור, שורף את המטלית, שלגבי המטלית זה נחשב כפשיון הרחוק, ואפילו שנגע אחד בבגד המוסגר, והנגע השני בבגד הטהור, מכל מקום לגבי המטלית זה נחשב לפשיון הרחוק, ומה שנקטה המשנה "חזר" לאו דוקא, שהרי בבגד הטהור זה נגע חדש, והוא הדין אם חזר לבגד המוסגר שורף את המטלית, כיון שיש כאן פשיון הרחוק, ושורף את הבגד המוסגר, שורף

משנה ז:

קייטא [מין בגד⁽³⁵⁾] **שיש בה פספסין** [ריבועים] **צבועים ולבנים**, הלבנים ראויים לטומאת נגעים, והצבועים אינם ראויים לטומאת נגעים, ונראו הנגעים בריבועים הלבנים,

פושים מזה לזה, שאם בסוף השבוע פשו הנגעים לריבועים לבנים אחרים כגריס, אפילו שהצבועים מפסיקים ביניהם, הרי זה נחשב לפשיון, משום שהכל בגד, אחד ופשיון הרחוק מטמא בכגריס⁽³⁶⁾ ⁽³⁷⁾.

גם את המטלית.

ובסיפא שחזר הנגע למטלית פירש הראב"ד, שהבגד הראשון ישרף, משום שזה נחשב לפשיון הרחוק, [וזה שלא כשיטת המשנה למלך, שאי אפשר להחשיב פשיון שבבגד אחר לפשיון הרחוק], וגרס הראב"ד "המטלית תשמש את פשיון הבגד בסימנים", וביאר, שדין המטלית תלוי בדין הבגד המוסגר, שאם פשה או עמד בעיניו, ישרוף גם את המטלית, ואם כהה הנגע יציל את המטלית, ומותרת בהנאה, ולכן יעשה סימן במטלית שלא יחליפנו באחר, וזה הכוונה "בסימנים".

הצבוע, משום שאינו נטמא עמו, אם כן, איך סוברים חכמים שהצבוע משלים לשיעור שלש על שלש, הרי אין כאן טומאה בשיעור שלש על שלש?

ומבואר בדעת הר"ש, ששיעור שלש על שלש אינו שיעור בטומאה, אלא שיעור בחשיבות הבגד, [וכמו שנקט הקובץ הערות, הובא לעיל הערה 6], ולכן אפילו שהצבוע לא נטמא עמו, מכל מקום הוא יכול להשלים את השיעור, משום שזה נחשב לבגד חשוב. ורבי נחמיה סובר, שצריך חשיבות של שלש על שלש של בגד שאינו צבוע, ולכן הצבוע לא משלים לשיעור. [וראה בכתבי הגר"ח שהוכיח שזה שיעור בטומאה וכדברי החזון איש, ודחק מאוד בדברי הראב"ד בפירושו לתורת כהנים עיין שם].

35. **הרמב"ם בפירושו למשנה** כתב, שזה בגד שלובשים אותו בקיץ, [ובאונקלוס תרגם קיץ – קייטא], והוא עשוי מריבועים קטנים שתופרים אותם יחד, וכל ריבוע נקרא "פספס", מלשון פס יד, כיון שזה קטן ככף היד, ויש מהריבועים שהם צבועים, ויש שאינם צבועים. אך **רב האי גאון** פירש, ש"קייטא" פירושו וילון, ו"פספס" פירושו, אבנים קטנות שמרצפים בהם את החצירות, והיינו שהוילון צבוע בריבועים קטנים. וכן הר"ש פירש שזה בגד מנומר בצבעים הרבה, ולא מדובר שתפרו את הריבועים כמו שכתב הרמב"ם.

ולשיטת הרמב"ם שהצבוע נטמא עם הלבן, ושורף גם את הצבוע, יש לעיין מדוע לפי רבי נחמיה אין הלבן מצטרף להשלים לשיעור, הרי יש כאן אפילו שיעור בטומאה? אכן לפי מה שפירש הרמב"ם, שהמשנה מדברת שצריך ריבועים קטנים ותפר אותם, מבואר מאוד דעת רבי נחמיה, שהרי הר"ש לקמן מ"ט הביא מהתוספתא, שלפי רבי נחמיה תפירה אינה נחשבת לחיבור לגבי נגעים, ולכן אין ריבוע אחד משלים שיעור לחבירו, והם נחלקו לשיטתם.

36. רבי נחמיה חולק בתוספתא, וסובר, שדוקא כאשר יש בכל פספס שיעור שלש על שלש הבגד טמא. והקשה **החזון איש** [א יא], לפי דעת הר"ש להלן מ"י, שכאשר נראה הנגע במקום שאינו צבוע, אינו שורף את המקום

ולפי זה לרבי נחמיה גם אינם פושים מזה לזה, שהרי זה כפשיון מבגד לבגד. ודוקא מבגד שעשוי מכמה חתיכות סובר רבי נחמיה,